

TrendsVerwachting 2016

Jaar van het PolderPositivisme

Lieke & Richard Lamb

Bureau TrendWatcher.com ~ Trends2016.nl

Welkom

De Trendsverwachting 2016 is een document waarin wij samenvatten wat we zien en horen bij overheidsinstellingen en het bedrijfsleven voor wie wij vanuit onze adviespraktijk mogen werken, aangevuld met vele trendlijnen, signalen, initiatieven en innovaties uit de samenleving.

Wie op zoek is naar een exacte voorspelling van de toekomst, een absolute waarheid, komt bedrogen uit. De TrendsVerwachting 2016 is niet (zoals bij beleidsdocumenten) een uiteenzetting van cijfers en onderzoeken maar een koersdocument, een visiedocument ter inspiratie.

Deze TrendsVerwachting 2016 schetst de richting waarin Nederland zich naar verwachting zal ontwikkelen in 2016 en de daaropvolgende jaren. Het laat de mogelijkheden zien en prikkelt hopelijk vooral de eigen geest om op een creatieve manier invulling te geven aan een zo mooi mogelijke toekomst.

Deze TrendsVerwachting voor 2016 heeft de volgende titel meegekregen...

2016, jaar van het PolderPositivisme

Veel inspiratie toegewenst en bij deze de oproep om dit levende document aan te vullen via Trends2016.nl.

Wassenaar, 8 september 2015

**Lieke Lamb &
Richard Lamb, MSc
Bureau TrendWatcher.com
070 511 44 44 / Lamb@TrendWatcher.com**

Inhoudsopgave

2016, jaar van het PolderPositivisme

De 5 Trendpijlers voor 2016

1. Robot Revolutie
2. DigiDemocratie & Angstverzadiging
3. VoorDeeleconomie
4. TussenTijd wordt SchaduwTijd
5. Flexconomy

TrendsVerwachting

- > Bedrijfsleven
- > Bouw
- > Economie
- > Energie
- > Europa
- > Gezondheid
- > Industrie
- > Leefomgeving
- > Media
- > Mobiliteit
- > Mondiaal
- > Onderwijs
- > Online
- > Politiek
- > Sport
- > Technologie
- > Veiligheid

TrendsVerwachting 2005..2016

TrendsVerwachting 2016..2026

Over Lieke en Richard Lamb

Hoe komt Nederland uit de recessie?

De toekomst voorspellen doe je zó!

TrendRede 2011..2016

2016, jaar van het PolderPositivisme

We krijgen in 2016 een *Positieve Upswing!*

Na 7 magere jaren (2008..2015) volgen eindelijk 7 vette(re) jaren. Maar pas op: er komen tot 2020+ nog wel enkele serieuze hiccups. Na jaren van een neergaande trend zijn we economisch 'uitgedald' en zet het (in 2008 door ons voorspelde) 'Jarenlange Economische Zaagtandherstel' zich voort in een stijgende lijn.

Uiteindelijk zal blijken dat we van de **GroeiEconomie** (tot 2008) via de huidige **TransitieEconomie** (2008..2020+) in een **BalansEconomie** terecht komen (vanaf 2020..2022). Vanaf 2016 worden het 7 enerverende jaren van een nieuw evenwicht vinden. In de BalansEconomie zal de economie jaarlijks overigens blijvend langzamer groeien dan voor 2008. Dat komt onder andere doordat er dan bij bedrijven en overheden niet meer alleen financieel gestuurd wordt, maar bijvoorbeeld ook de kosten van een duurzame samenleving -onder andere i.v.m. de internationale klimaatafspraken- doorgerekend worden in alle producten en diensten.

PolderPositivisme!

Ieder kalenderjaar geven wij een titel en trendpijlers mee. Na 2015 - het jaar van Rust, Ruimte & Redzaamheid' - kiezen we nu voor: '2016 het jaar van het PolderPositivisme'. Waarom? Nederlanders zullen door de (lichte) economische verbeteringen gemotiveerd worden om samen weer extra de handen uit de mouwen te steken en flink aan te pakken. Geheel in de Nederlandse traditie van het **Poldermodel** kiest men hierbij niet voor een blind enthousiaste en egoïstische aanpak maar voor '**Samenredzaamheid**' waarbij win-win situaties gecreëerd worden. Daarbij probeert men ook in situaties waar de positieve upswing nog niet direct duidelijk is, uit te gaan van positiviteit. Door deze samenredzaamheid krijgen burgers; bedrijven en bestuurders in 2016 een hernieuwd vertrouwen in de 'Maakbare Toekomst'. Na de (door ons in 2006 voorspelde) financiële crisis van 2008 wil men - na 7 jaar een speelbal te zijn geweest van bezuinigingen en hand-op-de-knip houden -

weer controle over het eigen leven. De regering stimuleert bovendien met belastingmaatregelen dat zoveel mogelijk mensen aan het arbeidsproces meedoen. Daardoor zal het aantal werklozen in 2016 afnemen en de Nederlandse economie groeien met zo'n 2,1% (Bron: CPB). Dit alles geeft de mensen een **Positieve Upswing** en een hernieuwd gevoel van trots. Dit alles vatten we samenvatten met de term **'PolderPositivism'**! Zie voor een nadere onderbouwing de trendpijler **'Flexconomy'**.

Het PolderPositivism heeft overigens ook een donker randje: het debat rond autochtone en allochtone Nederlanders zal zich verharderen. Denk aan langlopende discussies rond de rol van Zwarte Piet bij de Sinterklaasviering; kolonisatie; herstelbetalingen; integratie; de opvang van vluchtelingen etc. etc.

Het PolderPositivism zal vanwege toenemend chauvinisme ook leiden tot extra discussie rond de voor- en nadelen van Nederland binnen de Europese Unie. Dit werd mede aangewakkerd door de financiële problemen in Griekenland; het referendum vanuit Geen Stijl inzake het EU-associatieverdrag met Oekraïne en de hele vluchtelingenproblematiek. Zoals wij al jaren aangeven zijn de belangen van Nederland binnen de EU echter zo groot dat Nederland de Europese Unie trouw zal blijven. Diezelfde belangen en structuren bij de Europese lidstaten en de financiële wereld zullen er ook voor zorgen dat de Euro als gemeenschappelijke munt in stand gehouden wordt.

De 5 Trendpijlers voor 2016

We onderbouwen '2016 het jaar van het PolderPositivism' met onderstaande 'Trendpijlers', Dit zijn voor Nederland de meest in het oog springende trendlijnen voor 2016. Verderop in de TrendsVerwachting 2016 wordt uiteraard nog een hele reeks trends; ontwikkelingen; signalen; innovaties en voorbeelden gegeven van hetgeen wij kunnen verwachten in 2016.

1 ~ Robot Revolutie

2016 wordt het jaar waarin voor velen de Robot Revolutie zichtbaar wordt. Robots zullen in allerlei verschijningsvormen hun intrede doen in ons leven. Denk aan zelfrijdende auto's die op het Nederlandse wegennet hun debuut maken maar ook de 'Social Robots' en geheel zelfstandig werkende 3D Print Robots.

Wie herinnert zich nog Aibo, de robothond van Sony die in 1999 werd geïntroduceerd? Wild enthousiast waren de early adaptors over dit elektromechanische huisdier. Achteraf bezien was de Aibo zijn tijd ver vooruit qua interactie met de omgeving en andere Aibo-robothonden. Speelgoed robots zijn er in 2016 nog steeds. Denk maar aan Zoomer en op Aibo gelijkende robothond maar er is inmiddels meer. Zo veel meer.

Social Robots

Een paar jaar geleden kwamen de ronde zelfstandig stofzuigende robots onze huiskamers binnenrijden. Het blijkt de voorbode te zijn geweest van de zogenoemde 'Social Robots' die we in 2016 gaan zien. Het zijn als het ware extra huisgenoten die niet alleen kleine taken voor ons kunnen uitvoeren maar bovenal met 'hun baasje' kunnen praten. Uit de eerste experimenten blijkt al dat mensen hun robot een naam geven en gehecht raken aan social robots zoals de Jibo. Dit type robot wordt ook ingezet bij senioren om eenzaamheid tegen te gaan. We leven in een bijzonder tijdsgewricht...

Security Robot Sam

Surveillance robots – zoals Security Robot Sam die in Nederland ontwikkeld is – werken samen met menselijke beveiligers. Robot Sam geeft de beveiligers extra ogen en oren waardoor de reikwijdte van een beveiligers veel groter wordt.

Medische robots

In de medische wereld raken robots steeds meer ingeburgerd. Bijvoorbeeld de extreem nauwkeurige robotarmen die op afstand een operatie kunnen uitvoeren maar ook medische hulpmiddelen waarmee

senioren langer zelfstandig kunnen blijven lopen en waarin medische sensoren geïntegreerd zijn waarmee hun gezondheid gemonitord wordt.

Zelfrijdende auto's

Zelfrijdende auto's zijn een speciale vorm van robotisering. Het is een sensatie om in zo'n auto rondgereden te worden. Vrijwel alle zichzelf respecterende automerken plus nieuwe toetreders zoals Google presenteren in 2016 hun zelfrijdende auto als commercieel verkrijgbaar model. Binnenkort spreken we over "Vroeger toen we nog zelf mochten autorijden". Zo'n vaart loopt het in 2016 nog niet maar het is wel het jaar waarin het grote publiek op de weg kennis zal maken met zelfrijdende auto's; bussen; vrachtwagens en containers.

Baxter

De industrie maakt momenteel kennis met robots die - in tegenstelling tot hun voorgangers - niet voor de veiligheid van het personeel achter een hek hoeven te worden geplaatst.

De Baxter is zo'n robot nieuwe stijl. Deze robot is voorzien van een hele reeks sensoren en heeft ook ogen waarmee de Baxter zijn menselijke collega's aankijkt. Zo'n robot kan bijvoorbeeld tussen lopende-band-medewerkers worden geplaatst en met hen samenwerken. Het programmeren van zo'n robot is eenvoudig: maak met de robot arm de gewenste productie-beweging en de Baxter zal dit eindeloos blijven herhalen met inachtneming van de mensen die in zijn directe omgeving aan het werk zijn.

3D Print Robots

In Nederland zal in 2016 een metalen brug zichzelf opbouwen. In dit geval zal een 3D Print Robot van ABB het begin van een brug opbouwen door steeds een extra stukje metaal aan de brug toe te voegen. Na verloop van tijd verplaatst deze 3D Print Robot zichzelf over de net opgebouwde brug en maakt er nog een stukje bij. Net zo lang tot de brug klaar is.

2 ~ DigiDemocratie en AngstVerzadiging

De afgelopen jaren hebben we het vertrouwen in onder andere overheid; politiek en financiële instellingen als banken; verzekeringen en pensioenfondsen enorm zien slinken. Veel consumenten weekten zich los uit langlopende overeenkomsten om steeds meer hun eigen plan te trekken. **Ontsystematisering** noemen we dat.

Momenteel zien we een dergelijke ontwikkeling zich ook voltrekken binnen de journalistiek. Te meer omdat onafhankelijke journalistiek steeds meer een eigen wensbeeld lijkt in te vullen en de journalistieke kampen zich terugtrekken binnen een moderne versie van de verzuiling: berichtgeving wordt aangepast om het binnen de eigen kaders te laten passen. Tegelijkertijd vergroten de opkomende burgerjournalistiek en een slinkend aantal lezers & kijkers de noodzaak tot extra opvallen. Bij dalende oplages en kijkcijfers wordt het zich onderscheiden ten koste van alles steeds belangrijker. Het is juist om deze rede dat media steeds vaker een platform bieden aan **Raaskallende Roepstoeters** die zichzelf steeds feller overschreeuwen en bewust een extreem standpunt in nemen. Op die manier haalt de **Opiniestoker** vooral zelf het nieuws.

De media zijn zich onbewust aan het los zingen van de bevolking in hun drang tot overleven. Ondertussen neemt de nieuwsconsument het heft in eigen hand. Door middel van digitale hulpmiddelen verrijkt hij of zij de door de media geboden input en prikt steeds vaker door verhalen heen en slikt storytelling niet meer als zoete koek. Waar TV het inmiddels zwaar aflegt tegen (User Generated) Online Video Content (YouTube en dergelijke) ontstaat een heel nieuwe manier van informatieconsumptie.

Daar komt bij dat men het slechte nieuws, het doemdenken en de ophitsende bangmakerij zat is. In een storm aan berichtgeving over een instortende economie; humanitaire rampen; terreurdreigingen en milieucatastrofes die het einde van het kapitalisme; van Europa; van welvaart; van vrede; van het klimatisch evenwicht dan wel van de hele wereld in zouden leiden, is men op zoek naar reële berichtgeving. Men is op zoek naar ankers en houvast. Voor de assertieve en nieuwskritische consument is het internet steeds vaker een **Bullshit Detector**.

Bij velen heerst een soort **Angstverzadiging**: een gevoel van onmacht; niet precies weten wat en waar; van murw gebeukt zijn door onheilstijdingen, slaat nu om naar een '**Local Focus**'. Men wil weer echt leven; aan de slag; kleine praktische grijpbare en beheersbare initiatieven ontplooiën. Van de media verwacht men ruimte voor nuance en aandacht voor creatieve en constructieve ideeën. Geen makkelijke ongenueanceerde populistische oplossingen voor de buhne, voorbijgaand aan de realiteit. Men snapt dat sommige problemen nou eenmaal tijd kosten en sommige problemen er simpelweg altijd zullen zijn.

Vindingrijk, Vertrouwd en Verankerd: de weerbare maatschappij zoekt naar de menselijke maat en sluit zich af. Niet op een Decamerone-achtige wijze door zich voor het wereldleed te verstoppen, maar door actief, vindingrijk en vooruitstrevend op kleine schaal aan de slag te gaan. Uitgaande van de **Menselijke Maat** en enthousiaste initiatieven op allerlei gebied in een hoopvolle poging er zelf zoveel mogelijk van te maken.

Gewoon, Gelukkig en Genoeg: in het verlengde van het zoeken naar dit evenwicht liggen ook de in de TrendsVerwachting 2015 genoemde **KneuterTrend en Nieuwerwetse Huiselijkheid**. Zaken die een paar jaar geleden nog als tuttig en oudbollig werden afgedaan zorgen nu weer voor '*gewoon geluk*'. Van bakken en breien tot volkstuin en huiskamerconcerten. Maar ook door middel van allerlei (vaak online gefaciliteerde) burgerinitiatieven. **Klein-als-het-Nieuwe-Groot** zien we ook terug in de keuze voor huizen en auto's. Groot is niet per definitie beter. Beleving boven Bezit en Meedoen in plaats van Stoerdoen.

3 ~ VoorDeeconomie

In 2014 hebben wij de deeconomie (we gaan van bezit naar 'toegang tot' via delen; lenen en ruilen) omgedoopt in de 'VoorDeeconomie'. Het bleek namelijk dat succesvolle deeconomie-initiatieven allemaal een duidelijk voordeel voor de klant opleverden.

Denk maar aan AirBnB & NightSwapping (huis delen); Peerby (gereedschap delen); Uber & SnappCar (auto delen). Het grote voordeel voor de klant ontstaat vooral door ketenverkorting en het bieden van transparantie in een branche.

Het zijn vrijwel altijd nieuwe toetreders in een branche die succesvol zijn met hun disruptieve businessmodellen en daarmee de gevestigde orde financieel raken.

Voor de **Crisisconsument** (die uit is op voordeeltjes) profiteert van deze voordeeleconomie. Een telecombedrijf als Telfort speelde hier handig op in door een reclamecampagne rond de voordeeleconomie op te starten.

Een interessant gegeven is overigens dat veel senioren nog steeds de voorkeur geven aan 'bezit' boven 'toegang tot'. Dat is echter een kwestie van tijd. In 2016 zullen ook senioren hun angst voor het onbekende overwinnen en de mogelijkheden van de voordeeleconomie online gaan ontdekken.

Er zal een grotere roep komen om aangepaste wetgeving, protest vanuit stuiptrekkende Dino's (zie ook de trendpijler Flexconomie) en tevens zal het steeds duidelijker worden dat lang niet ieder bedrijf in de shareconomy alleen maar vanuit idealistische uitgangspunten werkt, maar dat dit soort sympathiek ogende **disrupters** zelf in feite ook logge en top-down georganiseerde bedrijven aan het worden zijn.

4 ~ TussenTijd wordt Schaduwtijd

Door de opkomst van het internet is onze wereld in een stroomversnelling terecht gekomen. Aan het eind van de vorige eeuw constateerden Van Kooten de Bie al dat de 'opwindende TussenTijd' aan het verdwijnen was. De door hen zo geliefde **TussenTijd** ontstond bijvoorbeeld tussen het posten van een brief in de brievenbus en het moment waarop een antwoord op diezelfde brief werd ontvangen. Door de invoering van email en de antwoorden die men per ommekeer ontving, verdween de TussenTijd grotendeels.

Anno 2016 komt er vrijwel geen tussentijd meer voor terwijl die zo belangrijk kan zijn voor bijvoorbeeld het heroverwegen van een beslissing; het plannen van een dag en contemplatie in algemene zin. Door social media; email en binnenkort ook nog het **Internet of Things** zijn veel mensen primair gaan reageren op prikkels uit hun omgeving. Dat leidt tot impulsief gedrag en in het meest extreme geval tot gedragsstoornissen die bijvoorbeeld appelleren aan het uitlokken van reacties in de media en online op social media.

Een andere oorzaak van het verdwijnen van de TussenTijd is de verkleining van onze **Netto Vrije Tijd**. Dat is Bruto Vrije Tijd (de tijd dat we niet werken of slapen) minus de 'verplichte' bezigheden als eten koken; boodschappen doen; kinderen naar sportclubs brengen en zorgtaken die de participatiemaatschappij met zich mee brengt.

Tegelijkertijd zijn er ultra korte momenten van TussenTijd bij gekomen. Bijvoorbeeld als men even snel via Social Media reageert terwijl men in een file staat te wachten; bij een school wacht tot de kinderen naar buiten komen; in de trein zit etc. Deze vorm van TussenTijd duiden wij aan als **SchaduwTijd** omdat deze alleen ontstaat als men bij een andere activiteit even een kort momentje over heeft.

Onze verwachting is overigens dat de Netto Vrije Tijd het komende decennium juist weer zal toenemen door het banenverlies als gevolg van de **robotisering**; **automatisering** en de **autonomisering** van werkzaamheden. Bij autonomisering zullen complete bedrijfsprocessen geheel zelfstandig door machines kunnen worden uitgevoerd. Zonder tussenkomst van de mens in het primaire proces. In 2016 zal daar echter nog weinig van te merken zijn.

5 ~ Flexconomy

Van Nederlanders wordt in 2016 en de daarop volgende jaren een extreme wendbaarheid en flexibiliteit verwacht ten aanzien van hun werk. Maar ook bij het geven van mantelzorg en er wordt in het algemeen een hoge onderlinge verdraagzaamheid verwacht. Het aantrekken van de economie zal namelijk schoksgewijs verlopen en dat geeft bij velen een onrustig gevoel. Dit herstel verloopt in een langzaam stijgende lijn als een '**Jarenlang Economische Zaagandherstel**' (zoals wij in 2008 voorspelden).

Hierbij ontstaan hiccups omdat in zo'n herstelperiode de rente; de inflatie; de grondstofprijzen; de olieprijs; de goudprijs; en de waarde van aandelen op de beurzen doorstijgen totdat uit de markt blijkt dat er te veel lucht in gekomen is waarna e.e.a. weer tijdelijk daalt om vervolgens zo snel als mogelijk weer door te stijgen. Het is een spannende macro-economische wisselwerking die ons de komende jaren te wachten staat.

In Nederland zal in 2016 door het fragiele economisch herstel, weinig ruimte zijn voor loonsverhoging. Wel zal het kabinet door de fiscale arbeidskorting zorgen dat werken in 2016 beter beloond wordt dan in 2015. Daarnaast krijgen we ook te maken met een steeds meer zichtbare en voelbare kloof tussen arm en rijk.

Tegelijkertijd zullen we in 2016 het wedijveren tussen '**de Zwerm versus de Dino's**' zien. Met Dino's wordt geduid op grote lang bestaande organisaties zoals de ministeries; provincies; de vakbonden; werkgeversorganisaties; de Kamer van Koophandel; Pensioenfondsen en sommige multinationals die weloverwogen maar langzaam reageren op veranderende omgevingsfactoren.

Daar tussendoor ontstaat een hele zwerm aan kleine initiatieven die veranderingen van omgevingsfactoren razendsnel vertalen in disruptieve innovaties. De behoefte om op die manier snel veel alternatieven kleinschalig uit te kunnen proberen sluit ook prima aan op kortere Product Life Cycles in de markt (zie ook de TrendsVerwachting 2015). Zaken als crowdfunding, crowdsourcing, wisdom of the crowd, geven

een stuk vrijheid, flexibiliteit en onafhankelijkheid van het oude (vaak vastgeroeste) denken van de gevestigde orde.

In 2016 groeit steeds meer het besef dat er complete sectoren verdwijnen door bijvoorbeeld ketenverkorting. Dit als gevolg van financiële druk in een voortbrengingsketen die weer veroorzaakt is door de recessie en de transparantie die het internet mogelijk heeft gemaakt. Wij vatten dit alles samen onder de trendbenaming **Vanishing Industries**.

In zo'n periode als de huidige TransitieEconomie (2008..2020+) hebben we te maken met **Creative Destruction**. Daarbij worden verouderde organisaties; producten en diensten vervangen door innovatieve alternatieven. Dit is ideaal voor de kleinschalige initiatieven die ontstaan in 'de zwerm'. Hierbij is wendbaarheid; snelheid en flexibiliteit een vereiste.

Er wordt gezocht naar een nieuwe balans tijdens de TransitieEconomie. De zwerm; Vanishing Industries en Creative Destruction zijn verschijningsvormen van de **Flexconomy**.

Bedrijven zoeken in de Flexconomy naar vernieuwing in een poging aan te sluiten bij de moderne tijd, echter zonder daarbij het bestaande te kort te doen. Een mooi voorbeeld daarvan zijn scholen die worstelen met nieuwe vakken in het curriculum. Niet te snel met hypes meegaan, niet te snel het oude afschrijven maar ook niet te langzaam reageren op een snel veranderende wereld. Maar ook bijvoorbeeld kerkgemeenschappen zoeken een balans tussen modernisering aan de ene kant en herkenning en trouw aan traditie aan de andere kant. Onder het motto 'onderzoekt alles, behoudt het goede' zoekt men naar nieuwe verschijningsvormen van bewezen concepten. Het bewezen succes vasthouden of juist durven loslaten om te kunnen vernieuwen vraagt om een doordacht evenwicht.

TrendsVerwachting per aandachtsgebied

In het najaar van 2015 worden onderstaande TrendsVerwachtingen in samenwerking met branche-organisaties per aandachtsgebied uitgewerkt en opgenomen in dit levende document.

TrendsVerwachting

- > **Bedrijfsleven**
- > **Bouw**
- > **Economie**
- > **Energie**
- > **Europa**
- > **Gezondheid**
- > **Industrie**
- > **Leefomgeving**
- > **Media**
- > **Mobiliteit**
- > **Mondiaal**
- > **Onderwijs**
- > **Online**
- > **Politiek**
- > **Sport**
- > **Technologie**
- > **Veiligheid**

TrendsVerwachting 2005..2016

Sinds 2005 publiceren Lieke en Richard Lamb jaarlijks hun TrendsVerwachting. Dit jaar verschijnt de 12e editie.

2005 Het 'Jaar van de Prosumer'

2006 Het 'Jaar van de Gepersonaliseerde Producten'

2007 Het 'Jaar van Neerlands zwevende identiteit'

2008 Het 'Jaar van de Toegenomen Weerbaarheid'

2009 Het 'Jaar van de Verloren Welvaart'

2010 Het 'Jaar van de CrisisConsument'

2011 Het 'Jaar van de Hedendaagse Wederopbouw'

2012 Het 'Jaar van de Grote Verwarring'

2013 Het 'Jaar van de Balans Burger'

2014 Het 'Jaar van Durf Duurzaam Delen'

2015 Het 'Jaar van Rust Ruimte Redzaamheid'

2016 Het 'Jaar van het PolderPositivisme'

TrendsVerwachting 2016..2026

Op verzoek van het bedrijfsleven en overheden stellen Lieke en Richard Lamb regelmatig TrendsVerwachtingen op die toegespits zijn op een bepaalde sector. Thema's die daarbij onder andere aan de orde komen zijn:

- Disharmonisch ontwikkelingstempo van mens en techniek
- Vergrijzing & Generation Exit (Brain Drain, uittocht hoger opgeleiden)
- Waterstof Economie (oa Thorium, Kernfusie) & Zonne-economie
- The Next Big Thing: The Holistic Age
(Mechanical Age; Industrial Age; Information Age...Holistic Age)
- Commerciële toepassing van nieuwe materialen zoals Grafeen
- Technological Singularity
- Nano Assemblers
- Nederlandse gasnet zal in de komende decennia wordt afgeschakeld

TrendsVerwachting 2016..2026

Sinds 2005 publiceren Lieke en Richard Lamb, het trendwatchers-duo van Nederland, jaarlijks hun TrendsVerwachting. Zij zijn als TrendStrateeg & Futuroloog beiden managing partner bij Bureau TrendWatcher.com (sinds 1989). Het globale Track Record van Lieke en Richard Lamb:

- 2006: Financiële Crisis van 2008 voorspeld
- 2008: Jarenlang Economisch Zaagtandherstel tot 2020+ voorspeld
- 2012: Recessie = Transitie-Economie
- Lieke & Richard Lamb zijn TrendStrateeg sinds 1993 & 1989
- Lieke & Richard Lamb geven wekelijks in de media een actuele TrendsVerwachting

Hoe komt Nederland uit de recessie?

- **Van GroeiEconomie naar BalansEconomie**
via de TransitieEconomie (2008...2020+)
- **ICT als spil bij de hervormingen**
- **Excelleren in Export**

De toekomst voorspellen doe je zó!

Lieke en Richard Lamb ontwikkelden in 1989 de 'TODO Methode' waarmee overheden en bedrijven op basis van trendlijnen zelf een toekomstvisie kunnen schetsen en vertalen in proces- & product-innovaties. De TODO Methode wordt inmiddels gebruikt bij enkele ministeries; gemeenten en honderden bedrijven. De ingrediënten zijn:

- > De ToekomstTrechter
- > Het TODO Model
- > De 2 Wetten van Lamb

Meer informatie via www.TrendWatcher.com

TrendRede 2011..2016

Naast de jaarlijkse TrendsVerwachting die sinds 2005 gepubliceerd wordt zijn Lieke en Richard Lamb ook mede-initiator van het trendcollectief dat sinds 2010 jaarlijkse de TrendRede laat verschijnen.

In 2015 zal de TrendRede 2016 pas gepubliceerd worden in de laatste weken van november. De 'TrendRede 2016' en 'TrendsVerwachting 2016' zijn complementair en sluiten inhoudelijk op elkaar aan. Zie ook de websites op TrendRede.nl en Trends2016.nl.

Wassenaar, 8 september 2015

**Lieke Lamb &
Richard Lamb, MSc
Bureau TrendWatcher.com
070 511 44 44 / Lamb@TrendWatcher.com**